

Výroční zpráva z. s. Silezika za rok 2016.

Sociální oblast:

V sociální oblasti a zvláště u zaměstnávání nízko kvalifikovaných lidí byl pro náš spolek rok 2016 zlomový.

Dospěli/y jsme k rozhodnutí přerušit po sedmi letech zaměstnávání lidí ohrožených sociálním vyloučením a soustředit kapacity na přípravu žádostí revitalizačních projektů financovaných z Operačního programu životní prostředí, případně jiných environmentálních programů.

K pozastavení práce se sociálně ohroženými nás přivedlo rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) nepodpořit projekt sociálního podniku, o jehož podporu jsme v roce 2016 opakovaně žádali. Záměr byl uveden v strategii sociálního začleňování Jesenicka, jehož formulací a schvalováním jsme spolu s místními starosty, vedoucími místních škol, poskytovateli sociálních služeb a dalšími lidmi strávili desítky hodin. Toto úsilí regionálních aktérů bylo moderováno Agenturou pro sociální začleňování.

Náplní sociálního podniku mělo být uplatnění cílové skupiny při zadržování vody v krajině. Kromě prostředků na důkladné zaučení zaměstnanců jsme žádali o finance na pořízení vlastního rypadla. Zlepšení technického vybavení již několik let pocítujeme jako základní faktor znemožňující růst našich příjmů. Jako základní zadavatel zakázek v projektu figuroval státní podnik Povodí Odry. Ten deklaroval ochotu zadávat sociálnímu podniku drobné zakázky vyžadující práci rypadla, jako i práce, které pro Povodí Odry již několik let odvádíme (údržba koryt vodních toků sečením).

Statutární zástupce a zástupkyně spolku proto založili společnost s ručením omezením, které zakládající listina stanovuje, že podnik bude zaměstnávat nejméně 40 % osob z cílové skupiny a reinvestuje do svého provozu nejméně 50 % zisku (druhé pravidlo ale platí snad pro každé udržitelné podnikání). Poprvé hodnotitelé naši žádost v rámci 42. výzvy OPZ zamítli na konci tří fázového hodnotícího procesu pro přijatelnost (projekt byl v rozporu s výzvou), při druhém podání pro nepotřebnost.

Daní za zaměstnávání nekvalifikovaných lidí je samozřejmě v lepším případě nižší kvalita vykonávané práce, neúměrné opotřebení strojů a nářadí, v horším případě jejich odcizení či ztráta z nedbalosti. K vedení nekvalifikovaných lidí na pracovišti je nutné vynaložit více času, energie a trpělivost, než u kvalifikovaných osob schopných samostatného výkonu. Zaměstnávání této cílové skupiny obnáší i úkony, které s výkonem zaměstnání nesouvisí, jako například osvětlování role exekutorského úřadu a zaměstnavatele.

I když se takto úloha sociálního zaměstnavatele může jevit jako nevděčná, s obtížnou povahou práce jsme před jejím započítáním počítali. Po 7 leté zkušenosti je nám zřejmé, že k potřebným rozvojovým investicím do sociálního podniku nevystačíme s příjmy z výdělečné činnosti, a že takto není možné konkurovat běžným firmám. Zainteresované subjekty by měli nahlédnout, že bez veřejné podpory alespoň do vybavení není možné toto podnikání dlouhodobě provozovat.

Vzhledem k množství energie a času, které zaměstnávání cílové skupiny vyžaduje, a vzhledem k opakovanému nepodpoření naší činnosti ze strany státních institucí jsme se rozhodli přerušit úsilí o rozvoj sociálního podnikání v regionu a soustředit se na revitalizační projekty. Naším zájmem bude i nadále uplatnit při jejich realizaci co nejvíce osob ohrožených sociálním vyloučením (např. při vymezení podmínek soutěže o zhotovitele stavebních prací).

V souvislosti s naší dosavadní činností se zástupce a zástupkyně z. s. Silezika 24. 9. 2016 zúčastnili **konference o sociálním podnikání**, kterou organizovala MAS Český Sever. V městečku Chříbská, ve Šluknovském výběžku, jsme prezentovali naše zkušenosti s uplatněním dlouhodobě nezaměstnaných při revitalizačních opatřeních.

Zaměstnávání:

Sezoně 2016 předcházela schůzka statutárního zástupce spolku s krajským vedením Úřadu práce ČR. Působení ÚP v Olomouci na podřízené pracoviště ÚP Jeseník oceňujeme zejména v souvislosti s častým postesknutím místních starostů a starostek nad tím, že nízká nezaměstnanost má špatný vliv na možnosti obecních úřadů provádět údržbu, či drobné stavební úpravy v obcích.

Navzdory nízké nezaměstnanosti v roce 2016 s našim spolek uzavřelo pracovní smlouvu 14 osob z cílové skupiny a 2 osoby z CS uzavřeli dohodu o provedení práce. Počet lidí z CS s pracovní smlouvou se začátkem léta stabilizoval na 7 a vydržel v tomto počtu do konce roku.

V roce 2016 uzavřelo se z.s. Silezika pracovní smlouvu celkem 15 osob, dohodu o provedení práce 6 osob.

Environmentální oblast:

Na přelomu let 2015 a 2016 stvrdil svazek 8 obcí mikroregionu Žulovska svůj zájem o **vyhotovení návrhu systému integrované protipovodňové prevence a prevence proti suchu na území Žulovska** (obce Černá Voda, Kobylá nad Vidnávkou, Skorošice, Stará Červená Voda, Vápenná, Velká Kraš, Vidnava, Žulová).

Dle původní dohody měl na návrhu spolupracovat slovenský hydrolog Michal Kravčík, kvůli jeho zaneprázdnění a neshodám na podobě díla jsme proto oslovili pobočku Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Brně. První polovinu roku se pracovník Sileziky věnoval terénnímu mapování 72 mikropovodí, na které území Žulovska (cca 18 000 ha) rozdělily vodohospodářské výzkumnice.

V březnu 2016 jsme s paní starostkou Kobylé nad Vidnavkou **navštívili ministra zemědělství** M. Jurečku v jeho Olomoucké kanceláři s žádostí o podporu zadržování vody v drobných retenčních objektech na okraji zemědělských ploch na Žulovsku.

V polovině roku jsme práci zaslali generálnímu ředitelství státního podniku Lesy ČR s žádostí o spolupráci na zkušebním projektu zvýšení retence lesních pozemků za účasti dlouhodobě nezaměstnaných lidí. Projekt se pokusíme podržet a rozvíjet i v 2017.

Jako těžko pochopitelnou vnímáme skutečnost, že s.p. LČR je ochoten diskutovat náplň a parametry takového projektu, nenachází však partnera v institucích, pro které je zapojení cílové skupiny primárním posláním. Zejména postup Agentury pro sociální začleňování považujeme v této souvislosti za zcela nestrategický. Agentura v roce 2015 zadala vypracování studie, která měla otestovat možnosti pracovního uplatnění cílové skupiny při řešení závažného společenského problému (sucho a povodně). Protože vyšší výskyt sociálně vyloučených osob pozorujeme zejména v pohraničních oblastech ČR, které jsou převážně podhorského či horského charakteru, spolupráce s LČR s. p. přináší potenciál pracovního uplatnění stovek až tisíců nízko-kvalifikovaných osob.

Na podzim 2016 jsme rovněž oslovili **Priessnitzovi léčebné lázně** v Jeseníku, které zejména v posledních 2 letech trpí nedostatkem vody v lázeňském areálu, zejména v nově vybudovaném balneoparku. Nabídli jsme jim proto spolupráci při zadržování vody v lázeňsky významné části Studničního vrchu. Vedení PLL nabídka zajímá, proběhlo předběžné setkání se zástupcem majoritního vlastníka dotčených lesních pozemků (Arcibiskupství olomoucké). Předpokládáme pokračování jednání v roce 2017.

V roce 2016 probíhaly v **Supíkovcích jednoduché pozemkové úpravy**, včetně tvorby plánu společných zařízení. Do plánu společných zařízení se podařilo prosadit 4 retenční nádrže a jednu menší vodní plochu (o záplavě cca 3000 m²).

Na konci listopadu se dva zástupci z.s. Silezika zúčastnili **konference Voda v krajině v Olomouci**.

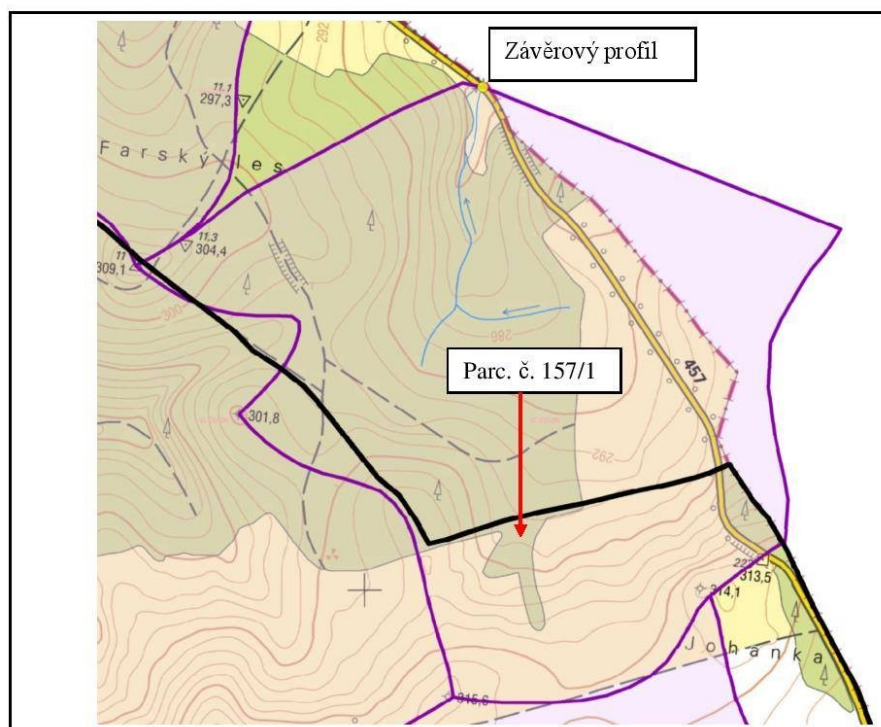
Realizace:

Kromě standardní údržby vodních koryt sečením jsme v sezoně 2016 zrealizovali několik drobných environmentálních opatření. Asi nejzajímavější jsou **tůňky se zemní přepážkou v mezi v Dolní Červené Vodě**, které díky své dostupnosti slouží jako drobná demonstrace pro širokou veřejnost i vlastníky půdy. Na jejím základě nabídl místní hospodář Ing. M. Čučka možnost realizace podobných opatření na svých pozemcích. Tuto příležitost jsme v roce 2017 rozvinuli do revitalizačního projektu, o podporu kterého se budeme ucházet v rámci OPŽP.

V roce 2016 jsme vyhotovili 9 nových tůňek. Z toho 4 jsou výše zmíněné tůně s přepážkou, kterých primárním cílem bylo zadržet část odtoku ze zemědělských ploch, vylepšených trubkovou drenáží. Akce byla financována z Programu podpory přirozených funkcí krajiny, POPFK.

Díky specifickým pedologickým poměrům v území tůňe akumulující povrchový odtok po dobu několika týdnů.

Zemní přepážky v mezi, Dolní Červená Voda u Johanky, parc. č. 157/1 (retenčně-akumulační objem 350 m³). Hydrologické údaje převzaty ze studie pro mikroregion Žulovsko (2016).

Mapka mikropovodí: fialová čára značí hranice sběrného povodí.

Zastoupení krajinného pokryvu v předmětném mikropovodí je následující:

pokryv	plocha [m ²]	prům. sklon [%]	% zastoupení
lesní porost	299 530,9	5,52	51,97
ostatní	47 781,9	4,74	8,29
LPIS - orná půda	47 150,7	1,98	8,18
LPIS - ovocný sad	-	-	-
silnice, dálnice	11 738,5	5,87	2,04
LPIS - TTP	170 182,8	5,94	29,53
vodní plocha	-	-	-
intravilán	-	-	-
celá plocha	576 384,7	5,57	100,00

Hydrologické charakteristiky území (povrchový odtok při extrémní srážce v dané lokalitě v průběhu 24 hodin):

plocha povodí [km ²]	průměrný sklon povodí [%]	úhrn srážek Hmax [mm]	CN [-]	kulminační průtok Q _{ph} [m ³ /s]	celkový objem odtoku (před vsakem) [m ³]	povrchový odtok O _{ph} [m ³]
0.5764	5.57	100.62	58.60	1.51	57,995.99	9,758.44

Umístění přepážek v mezi na parc. 157/1 značí červená čára:

Fotodokumentace: *pohled na mez (začíná solitérním smrkem v pravé části snímku).*

K naplnění tůň postačoval mírný celodenní deštík.

Nejvrchnější přepážka bezprostředně po vyhloubení.

Stejná přepážka po naplnění.

Pohled zespodu na ručně upravený výtok.

Největší a nejnižže položená tůň s přepážkou po vyhloubení.

Po zaplavení vzniká vodní plocha cca 160 m².

Kromě těchto 4 tůní s přepážkou jsme v rámci podpory z POPFK vyhotovili ještě **dvě tůňky v Kobylé nad Vidnavkou, jednu ve Vlčicích** v zemědělsky intenzivně využívané krajině a jednu ve Zlatých Horách u Rožmitálského potoka.

Povrchově propojené tůně v na lesním pozemku v Kobylé nad Vidnavkou:

Tůň ve Vlčicích u Javorníku.

Tůň ve Zlatých Horách, část Rožmitál, je dotována povrchovým přítokem z revitalizovaného potůčku – jedno z jeho ramen končí tůňkou na snímku. Z důvodu porostu rákosu jsou břehy tůně strmější, než je obvyklé. I když takové řešení není pro obojživelníky nejvhodnější, vzhledem k vegetaci by životnost mělké tůně byla pravděpodobně velmi omezená.

Za podpory PPK jsme vyhloubili i novou **tůň v České vsi** u hospodářského rybníka v nivě říčky Bělá.

Tůň u hospodářsky intenzivně využívaného rybníka a čističky odpadních vod, Česká Ves.

V EVL Písečná mokřad jsme kromě odbahnění několika stávajících tůní a částečného stržení drnu kolem nich jsme rozšířily původní stopy po mechanizaci do podoby velmi mělké tůně. V létě proběhlo mozaikovitě sečení lokality a odnos biomasy na stávající zimoviště.

Rozšíření kolejí po traktoru v EVL Písečná mokřad.

Kromě těchto výkopových prací jsme provedli i **výřez náletových dřevin** v několika reprodukčních stanovištích obojživelníků: vyřezali jsme nálety kolem drobných tůňek v **EVL Heřmanovice u Bruntálu**, nálet z periodické **tůně v Horních Heřmanicích**, části obce Bernartice u Javorníka. Výřezem jsme prosvětlili i dvě malé zaplavené **těžební jámy** v lesním porostu v **k. ú. Kobylá nad Vidnavkou**, kde se množí čolek obecný a čolek horský.

Tůňky v EVL Heřmanovice jsou skutečně drobné. Avšak i ve velmi pokročilém stádiu sukcese je k reprodukci využívá několik druhů čolka.

V průběhu vyřezávání v EVL Heřmanovice.

Porost olše lepkavé v periodické tůni v Horních Heřmanicích u Bernartic.

Po zásahu v Horních Heřmanicích.

Jedna ze dvou opuštěných těžebních jam v lese v k. ú. Kobylá nad Vidnavkou po prosvětlení.

Druhá těžební jáma v Kobylé n. V.

Vyřezávali jsme též vybrané části opuštěného těžebního prostoru, **lomu Kukačka v Bílé Vodě** na hranicích ČR/PL. V lokalitě se vyskytuje chráněná bylina hořec křížatý, kterého výskyt je na území Slezska trochu neobvyklý. Protože zarůstání opuštěného lomu lesem ubírá bylině životní podmínky, vyřezali jsme na místech původního výskytu hořce mladé smrčky a modřínky. Návratem místa do předešlého vývojového stádia (louky) budou zachovány podmínky pro růst a reprodukci byliny.

Pro Lesní správu Jeseník LČR jsme na jaře zabezpečili **průklest ovocné výsadby** o několika desítkách stromů v údolí Javorné v Ondřejovicích u Zlatých Hor.

Monitoring v sezoně 2016 dokládá dobré **fungování tůňek v pískovně s utlumenou těžbou v Supíkovcích**. V roce 2015 jsme zde umístili pár ropuchy zelené, kterému bezprostředně hrozilo usmrcení. Tyto dvě žáby, jedna prokazatelně samec, byly v roce 2015 vypuštěny do supíkovické pískovny, ve které jsme na podzim 2015 vyhotovili 3 umělohmotné tůňky (jámy vyložené rybniční fólií). V následující sezoně 2016 se zde ropucha zelená prokazatelně namnožila.

Foto Z. Mačát, 2016.

V květnu 2016 však byla v největší tůňi objevena mrtvá žába s poraněným hřbetem. Protože velmi připomíná ropuchu zelenou, a protože u tůň vokalizoval samec, je možné, že mrtvá žába je samice z dovezeného páru. Z nálezů juvenilních ropuch v areálu pískovny jsme usoudili, že před smrtí stihla naklást vajíčka.

Mrtvá žába v největší tůň v pískovně - pravděpodobně samice páru transportovaného z bazénu v Bílém Potoce u Javorníka.

Abychom čtenáře a čtenářky ušetřili trýzně napětí, předesíláme, že v sezoně 2017 byl u velké tůně v pískovně nalezen kompletní živý pár ropuchy zelené. Je tedy možné, že v lokalitě byla přítomná, nebo přes ni migrovala jiná samice ropuchy zelené, která na jaře 2017 zaregistrovala signalizaci reintrodukovaného a přeživšího samce. **I v létě 2017 byly v areálu pískovny nalezeny juvenilní jedinci ropuchy zelené.**

V tůních se dále množí kuňka žlutobřichá, rosnička zelená, skokan hnědý, ropucha obecná, čolek obecný a vodní hmyz.

5.4.2017

Autorem tří výše uvedených snímků je L. Konečný.

V tůni pod genofondovým sadem ve Strachovičkách (k.ú. Velké Kunědice) lze už od první sezony pozorovat úhyn larev obojživelníků.

Sezonu 2016 jsme věnovali i **údržbě založených výsadeb**. Byly dosázeny pošlé kusy a obnoveny chráničky průvodní vegetace horního toku Kunětičky a ošetřena rybízová alej v Supíkovicích, mez v České Vsi a zejména genofondový sad starých odrůd ve Velkých Kuněticích, část Strachovičky.

V Supíkovicích, 30. 6. 2017